

HISTORIA TRANSLATIONIS SANCTI BENEDICTI

AUCTORE ADREVALDO MONACHO.

(Apud Mabill., Acta SS. ordinis S. Bened. tom. II, ex Joannis Boscii Bibliotheca Floriacensi, Bollando et mss.)

Langobardi Cassinum rasant.

1. Cum diu gens Langobardorum infidelitatis suæ tenebris carere nolisset, et jugum Domini ferre detrectans eos qui ferebant impugnare decrevisset, Italiam venit nominis Christiani gratia impugnandi et suo eam dominio subjugandi, cujus incolas occultum Dei iudicium ejus mucroni tradidit feriendos. Quæ gens longe lateque suæ cædis extendens crudelitatem, Beneventanam aggressa est expugnare provinciam, cujus urbes terræ cœquans, monasteria villasque depopulans, non minimas Christianorum strages dedit. Oves enim Dominicas ab ovilibus exclusas diversa cæde lacerans ovilia Domini evertabat, ita ut in eremi vastitatem loca prius desiderabilia conversa viderentur. Unde inter cætera facinora sua monasterium ^a eximii Patris Benedicti depopulans, rebus omnibus inhabitabile reddidit. Quod quomodo contigerit, legenti B. Gregorii secundum Dialogorum librum clarum est : qui omnia hujus sanctissimi viri opera claro stylo persecutus, inter cætera narrat eum prophetiæ spiritu cognovisse atque prænuntiasse, ablatis rebus omnibus idem monasterium eversum iri.

Chlodoveo favente Leodebodus Floriaci cœnobium condit.

2. Hac itaque patrata eversione et multis effluentibus annorum curriculis, idem locus ad eremum redactus cœpit esse ferarum, qui prius fuerat habitatio hominum, usquequo regni Francorum gubernacula adeptus est Chlodoveus filius Dagoberti, qui ut erat vir nobilissimus rerum administratione publicarum miro callebat ingenio. Item etiam rex cum egregiis polleret moribus petitionibusque justis et servitio Dei aptis essensum præberet, interpellatus est a bonæ memoriæ viro Leodebodo Patre monasterii S. Aniani, quod est situm prope mœnia urbis Aurelianæ, ut monasterium ordini monastico congruens sibi liceret construere in agro Floriacensi, datis pro eodem agro in mutua vicissitudine prædiis quæ sibi a parentibus jure hæreditario relicta possidebat. Namque idem ager Floriacensis scilicet regalis tunc fiscus erat. Quibus auditis rex libentissime ejus precibus annuit, et desiderium illius quod diu dilatione creverat compleri judicavit. Igitur ab utrisque partibus mutuae commutationes factæ sunt, memorato abbate dante quod a genitoribus ei reli-

Actum est prædium (*Attiniacum ad Axonam*), et rege supradicto reciproca vicissitudine pro eo agellum quemdam Floriacum cognominatum cum appendiciis suis haud longe a littore Ligeris. Quod testamentum mutuae vicissitudinis usque hodie in archivis publicis nostri reservatur monasterii. Prædictus autem vir Domini Leodebodus hoc negotio peracto nequaquam oblitus suæ destinationem desiderii, in supradicto agello cœpit ædificare habitationes utiles monachis. Quod opus sagaci insistens industria, mirifico consummavit effectu : ædificansque ibi basilicam in honore S. Petri, itemque aliam in honore S. Mariæ Domino dedicari voluit. Mox etiam tunc præparata habitatio ut ne inanis esset atque sine habitatoribus, collegit ibidem quamplures ad Domino serviendum sub norma regulæ vivere paratos, Patremque et Abbatem his præfecit nomine Mummolum ^b, qui quandiu, rebus humanis interfuit, ut idoneus pastor gregis sibi commissi sollicite curam exhibuit.

Aigulfus a Mummolo Cassinum mittitur pro S. Benedicti reliquiis.

3. Igitur cum processu temporis evolventibus annis supradictus Leodebodus corpore exemptus (sicut credimus) cœlicas recessisset ad sedes, jamdictus Mummolus gregis commissi custodias optime servans et lectioni assidue studium dans, inter cætera reperit in libris beati ac præcellentissimi viri Gregorii Romani antistitis, quomodo sanctus ac Deo dilectus Benedictus agonis sui cursum in Beneventana provincia consummaverit : recordansque quia isdem venerabilis Pater, oraculo divino admonitus prævidensque futuros casus, prædixerit illud monasterium funditus evertendum, et quod ille spiritualibus oculis, iste oculis patratum carneis conspiciebat, misit ad prædictam provinciam unum ex comilitonibus nomine Aigulfum monachum. Sic namque sibi fuisse revelatum divinitus dicebat, ut prædictus vir illuc pergens, corpus jam dicti transferret Benedicti. Fuit namque idem Aigulfus venerabilis vir et Deo omnimodo placere gestiens : qui quantæ sanctitatis fuerit cujusve virtutis, finis probavit, in quo omnis laus secure canitur. Namque cum bonis polleret operibus, et in monasterio Lirinensi ob bonorum studium operum peteretur aliquantisper exempli gratia remorari, a contrariis religioni di-

^a Hanc eversionem ad annum circa 580 retulimus in Vitæ S. P. Benedicti cap. 17, sæcul. i Bened.

^b Alii Rigomarum Mummolo præferunt. Lege S.

Mummoli elogium infra ad annum 678, ubi etiam de Leodebodo et monasterio Floriacensi agemus.

vinæ insidias perpressus, ad palmam martyrii usque A pervenit : cujus etiam passio penes nos habetur (*infra*).

Aigulfo se adjungunt Cenomani.

4. Non dispar interea huic visioni in Cenomanica urbe apparuit visio ^a, ut scilicet pergentes et ipsi in eadem provinciam, corpus transferrent sororis S. Benedicti, Scholasticæ nomine, ut quos unius urnæ habebat spatium, simul transferendi ostenderentur. Cum igitur utrinque laboraretur, quatenus visionis manifestæ non segnes invenirentur executores; paucis admodum diebus transactis a supradicta Cenomanica urbe egressi, oraculi divini auditores carpebant iter Italiam ducens : divertentesque in monasterium Floriacum hospitandi gratia, compererunt præfatum venerabilem virum Aigulfum B præceptis abbatis sui obsequentem idem velle iter arripere.

Roma lustrata Cassinum pergit Aigulfus.

5. Igitur communi decreto cœptum opus simul statuunt peragere, junctique simul tandiu indivisibiliter sibi adhæsere, quousque Romam venientes B. Petri basilicam oraturi intrarent. At cum in eadem urbe sub obtentu visendorum sanctorum locorum a se invicem dividerentur, ut rei autem habet veritas, negotium quod cœperant perfecturi; memoratus Aigulfus intermissis interim his quæ palam ostentaverat velle, locorum scilicet sanctorum circuitibus, expeditioni opera dedit, certans ocus perficere quod sibi injunctum fuerat sanctum mandatum. Tandem itaque pervenit ad locum castri C quod vocatur Cassinum : ibidemque paulisper itineri finem imponens, exspectabat eventum rei, orans illum qui visionem superius prolatam revelare dignatus est, quique se ad hoc opus destinaverat, ut non in vacuum tantum iter consumi vellet, sed sicut promiserat thecam thesauri sui ei revelare dignaretur.

Ab ignoto sene locum tumuli discit.

6. Cum itaque alicujus signi causa capiendi loca peragraret, et huc illucque circoscipiens oculorum orbes voveret sedulus explorator, conspiciens eum homo quidam multorum annorum crebro id agentem sic eum prior affatur : Heus tu, inquit, quibus ab oris nostras adisti sedes, cujusve negotii gratia ? Ad hæc ille non indagini illius ausus est propalare commissum sibi secretum : sed cum iterato super ipsa re interrogaretur, ipse tamen negotium divulgare metueret, hæc ab eodem sene audivit : Cur, inquit, me secreti tui non efficis conscium ? Nam si delatoris scandalum caves, securus esto, in me tu-

^a Nimirum S. Bercario ejusdem urbis episcopo, sicut in ipsius Bercarii Vita et in relatione seu narratione propria de Translatione S. Scholasticæ legitur.

^b Paulus Warnefridus in lib. vi Hist. Langob., cap. 2, ait cineres sacros Cassini remansisse. Cui astipulatur Notkerus monachus Gallensis in Martyrol. ad ii Julii : Non diu, inquit, locus ille (*Cassinus*)

tam reperius fidem : et si dictis meis fidem accom- modaveris, fortassis etiam negotio tuo profuturum erit. Ista vero cum prædictus Dei famulus auribus hausisset, cogitans quia in antiquis est sapientia et rerum præteritarum cognitio, reputans etiam sicut postea rei probavit eventus, propter hoc ipsum eum Dominum præmississe, compellanti ex ordine rei gestæ texuit historias, qua causa venisset, quæque visio propter hanc rem sibi fuerit demonstrata. Ad hæc senex paululum terræ defigens aspectum, vocemque infra fauces comprimens, sic demum ora resolvit : Si mihi quæ pro tali munere debentur præmia digna rependis, Deo favente, puto me ocus negotio finem perfectionis imponere, quatenus pro his quibus laborem tanti itineris assumpsisti peractis, ovans ad propria repedare queas, Hujus ergo verba cum vir Dei perorantis audisset: Nulla, inquam, erit in munere dando difficultas quin omnia quæ a me poscis dem, tantum est ut promissionis tuæ memor dicta factis recompenses. Ad hæc ille : Cum, inquit, lusifugæ noctis tempora conticinique metas propinquare prospexeris, tu ne ad modicum quidem indulge quieti, sed tecti adyta relinquens, nudo sub aeris axe indefessus speculator adesto. Cumque solitudinis hujus locum aliquem lumine clarissimo radiare conspexeris nivei montis instar, notato certa mente locum : namque ibi inveniendum est unde tuæ curæ finis imponatur.

Reliquias sacras in Galliam defert comitibus Cenomanis.

7. Igitur prædictus vir verbis fidem dans, ardens autem desiderio, primo quietis somno percepto stratu sese excutiens, præceptorum senis haud segnis obtemperator exstitit. Namque prædictæ solitudinis plagam respiciens conspicit eminus locum lumine claro micante, ceu cum luminaribus facibusque densis locus aliquis perfusus illustratur. Quibus visis reverendus heros gaudio magno repletus mundi Gubernatori et sæculorum Rectori benedicens in iisdem laudibus noctis terminum exspectabat. Qui cum diu præstolatus affuisset, solisque globus, necdum jubare suo mundi spatia ampla compleret, ad locum intrepidus properat cujus notator exstiterat : ibique sicut longe optaverat cuncta inveniens, prosperatori itineris sui grates innumeras rependit. Namque locum adiens loculum ibidem invenit, exterius quidem vilem, interius autem retinentem magni pretii margaritas. Pro foribus autem petreæ scilicet superpositæ præfixa erant notamina, quorum interius busta jacebant. His sicut diu optaverat inventis, patefacto a latere evacuatoque locello, thesaurum inventum unius sportellæ conclusit ^b sinu, quæ sporta hæc-

sanctorum reliquiis venerabilis a fidelium conventu mansit inanis. Nam fratres qui hostium manus evadere potuerunt, iterato in unum conglobati, et aliis ad vicem dispersorum adhibitis multiplicati, sacros cineres, seipsos jam cautius agentes, satis religiose currunt : donec nuper infestatione Saracenorum in omnem ventum dispersi sunt, scilicet monachi : quod anno 884 accidisse diximus.

nus penes nos quasi nova habetur. Quibus patris A omnibus improvise adsunt socii, quos supra sermo retulit a Cinomanica urbe profectos, quærentes et ipsi non quæsitæ diu benedictione frustrati. Tuncque primum sibimet mutuo patefecere sui itineris causam, quia scilicet et ipsi revelatione divina admoniti ad corpus B. Scholasticæ ierant deferendum: moxque cum festinatione retrogradum iter arripientes, festinato simul regredi curabant portantes quas invenerant dono divino pretiosissimas margaritas.

A Romani pontificis satellitibus nube media proteguntur.

8. Bajulis sanctorum corporum Benedicti et S. Scholasticæ sororis ejus celeriter repedantibus, jamque oras finium suarum attingentibus, vox alta divinitus per alta silentia noctis prohibuit eos moras innectere in eundo. Eadem hora papam Romanum per visionem quidam assistens talia compellere visus est: Cur te piger somnus temporibus pressis negat stratibus relictis custodiam tuæ habere provinciæ? et quare dimissis publicis utilitatibus, propriis implicaris? namque ut dico quod palam sit noveris, te magnorum virorum patrociniis carere Benedicti scilicet atque Scholasticæ sororis ejus, quorum corpora quidam a Galliæ oris huc adventantes, illuc furunt humanda. His auditis Romanus antistes protinus relicto thoro arma comitesque inquit, ac persequi conatur recedentes, junctis sibi Langobardorum auxiliis. Hac itaque famuli Dei visione accepta, formidantes alicujus incommoditatis tristem accessum, respiciunt retro, videntque se subsequi ab hostibus: tuncque timore pleni terræque consternati, rogabant eum qui suorum famulorum corpora eis revelare dignatus est, ut ea illis ad locum destinatum præciperet deferre: quorum precibus divinæ pietati annuere libuit. Nam omnipotentis potentia tenebrarum densitate ita eos occuluit, ut sibi quidem nil obsesset, persecutoribus vero eorum omnem facultatem se inveniendi auferret: sicque famuli Dei malorum timore sublato ociosius redirent.

Bonodii cæcus illuminatur.

9. Tandem igitur quanquam laboriose, salubriter tamen tanto confecto itinere in prædiolum quoddam diverterunt Bonodium a nomine, situm in pago Aurelianensi lassitudine cogente. In quo loco cum paulisper indulgerent quieti, ecce quidam sine oculis materno fusus utero advenit, magnisque vocibus oris ac fidei sanctum interpellabat, ut quæ natura negaverat sibi lumina præstaret. Igitur dum his vocibus perstaret, parvo intervallo atque vix una hora effluente discussa caligine cæcitas lumen sibi diu negatum cœpit aspicere, et datorem illius simulque B. Benedictum magnis laudum vocibus extollere.

* Bonodium, *Bonné*, viculus una leuca supra Floriacense monasterium, ubi nulla exstat basilica, nisi parœcialis S. Martino dedicata: at uno fere ab ea lapide cernitur agger quidam, Mons S. Benedicti

Contractus erigitur.

10. Placuit etiam Divinitati huic miraculo aliud in eodem loco conjungere, ut quantæ sanctitatis esset cujus corpus portabatur ostenderet. Namque debilis quidam qui erectus ire nequibat per terram, rependo se trahens, utpote qui et omnium membrorum officio destitutus erat, advenit implorans auxilium ab omnipotente Deo per famulum illius Benedictum. Itaque miro modo cœperunt se nervi diu contracti extendere, et aridi diu meatus venarum sanguinis inundatione humectari, atque ita Deo volente accepto robore lætus super pedes constitit et curatori suo magnis vocibus benedixit. Qui locus hactenus Basilicam retinet Domino in honore B. Benedicti dicatam.

Cæco lumen restituitur.

11. Cumque ab eodem loco moveri placuisset, aliud prædiolum adeunt mille quingentis ferme passibus a monasterio quo tendebant distante Novavilla [vulgo *la Mairie de Neuville*] cognomine. In eo etiam cum aliquantulum eis requiescere placuisset, obviam eis quidam cæcus factus est, qui magno impetu ferociter facta sportam qua beati viri cinis portabatur apprehendit. Quem vir Domini Aigulfus moderata studuit correptione castigare, atque ab illicita præsumptione revocare. Sed ille quem lumen amisum contristabat, respondit, nullo modo se posse ab ea divelli nisi quamprimum lumen reciperet; pronuntiavitque se tantæ fidei esse, ut quidquid peteret S. Benedictus, Domino sibi annuente tribuere posset.

In veteri Floriaco reliquias Scholasticæ Cenomani postulant.

12. Post hæc vero cum in eundo nulla mora fieret, agmina monachorum cum plebe territorii Aurelianensis obviam eis processerunt milliario a monasterio, in vico qui dicitur vetus Floriacus: ibique cum gaudio et lætitia atque honore magno exceperunt corpora sanctorum supradictorum sub die quinto Iduum Juliarum. In eodem quoque loco die illo eadem solemnitate cum ingenti lætitia in Dei laudibus peregerunt. Cum igitur ibi moræ fierent, plebs Cenomanicæ urbis, cujus supra diximus fuisse cives qui pro afferendo corpore B. Scholasticæ ierunt, adfuit obviam procedens cum civibus suis, quos pro deportando cœlesti thesauro emisisse gaudebant. Sed cum ad prædictum locum veniens cognovisset rei veritatem et actus omnes venerabilis viri Aigulfi, postulabat eum ut sibi munus promissum atque a Deo demonstratum concedere deberet. Sed isdem venerabilis vir respondit, se nequaquam velle sanctorum germanorum corpora ab invicem separare, sed sicut eos in priori monumento [supple constat] simul fuisse conditos, ita in secundo indivisibiliter componere velle testabatur. Tunc vero nobiles

appellatus, quo in loco eruuntur nonnunquam veteris ædificii, haud dubie ecclesiæ quondam S. Benedicto sacræ, rudera et fundamenta.

quique atque sapientes his contradixere verbis, iustum non esse dicentes, ut quos divina voluntas participes fecerat oraculi cœlestis, et qui simul locum sanctorum thecæ corporum adissent, quique in subeundo pares labore fuerant, non etiam fructus laboris æque partirentur. Maxime vero non esse dignum dicebant, ut duo magna luminaria loci unius coartaret angustia, cum sufficerent singulis locis singula. Tandem igitur sæpedictus venerabilis vir Aigulfus consiliis venerandorum vivorum assensum dedit decrevitque, ut ipse cum suis retento corpore S. Benedicti, socios suos cum corpore venerandæ sororis ejus dimitteret ^a.

Reliquiæ sacræ mortuorum suscitatione discernuntur.

13. Sed quia certum non erat qualiter discerni ossa potuissent quæ confuse unius sportellæ sinus retinebat, facta difficultate discernendi ad hoc consilium ventum est, ut ea quæ minora viderentur ossa separatim ponerentur, majora vero altrinsecus congregarentur. Dum igitur dividens hæsitaret et certum quid judicari non posset, Divinitati huic ancipiti sententiæ taliter finem imponere placuit. Nam cum continuis Divinitatem precibus noctis spatium utriusque populi pro tanto sibi manifestando negotio pulsavissent, facto mane conspiciuntur eminus duorum parvulorum exsequiæ cadaverum, quorum unum erat masculini sexus, alterum feminei. Igitur salubri accepto consilio ad se exanimata corpora deferri jubent. Quod cum factum esset, masculi corpus prope ossa poni fecerunt quæ magnitudine præstare videbantur, miroque modo mox ut mortui mortua tetigere ossa jacentis, per mortuum mortuo et vita reddita est. Similiter autem eis placuit ut penes minora mortuæ puellæ corpus poni deberet. Deus autem ut demonstraret germanos esse qui ferebantur merito, quemadmodum carnis una procreatione, uno eodemque tempore pares merito pares esse voluit in miraculo ^b; ita ut puella eadem hora ab officio funeris surgeret: et quæ a flentibus amicis portabatur ad tumulum, iisdem gaudentibus rediret domum. Antiquum namque inusitatumque post Elisei actum (*IV Reg. xv*) revocatum hoc constat miraculum, quia omnipotentis Dei manus ut demonstraret B. Benedictum nec novis nec antiquis Patribus imparem, merito parem illum extulit prophetarum operibus: completurque veridica vox Veritatis promittentis: *Qui crediderit in me, opera quæ ego facio faciet (Joan. x, 12)*. Omnes igitur lætis animis magnisque vocibus benedicunt Dominum, qui quæ sibi

^a Hoc factum improbat Notkerus: *Væ miserorum meritis, inquit loco citato, per quos separationem passa sunt, quæ dispositione S. Spiritus conjungi meruerunt.*

^b Prope vicum Floriacum (qui vetus Floriacus dicitur, uno lapide ab oppido et monasterio S. Benedicti distans) exstat sacellum S. Scholasticæ eo in loco ubi duo hæc miracula patrata sunt dedicatum: quo pluviam obtinendæ gratia solemnes sæpe fiunt supplicationes.

^c Hæc S. Petri ecclesia amplius non exstat, sed

occulta fuerant luce clarius propalare dignatus est. *Cenomani S. Scholasticæ reliquiis basilicam et cœnobium condunt.*

14. Igitur sublata omni ancipiti sententiæ quæ super corporibus discernendis diu eorum animos occupaverat, plebes Cenomanicæ ad corpus B. Scholasticæ salubriter verterunt. Quod summa celeritate levatum imponentes scapulis, cum gaudio ad proprium locum deportaverunt: ibique magnis sumptibus ædificata est ecclesia, et ordinatis quæque erant necessaria feminis Deo servientibus infra breve spatium temporis plurimæ nobilium feminarum in eodem monasterio aggregatæ sunt, quæ se relicto sæculo Domini servitio manciparunt. Sed et ipsum monasterium usque nunc magnis miraculorum illustrationibus a Domino honoratur.

Corpus sancti Benedicti in ecclesia S. Petri depositum, in ecclesia S. Mariæ reconditur. Miraculis locus celebratur.

15. At vero Mummolus abbas et venerabilis Aigulfus levaverunt corpus S. Benedicti quod a Deo sibi collatum certis indiciis apparentibus tenebant, et in Basilica B. Petri ^a ad custodiendum deposuerunt. Quod cum eximia cura servant, conferebant inter se quo in loco ejusdem monasterii in divinæ voluntati concordantes humarent. Super qua re non minima eorum animos dubietas occupaverat. Sed Deus qui benigna pietate sua sancti viri corpus de loco priori transferendum decrevit, in sequenti aptum locum sepulturæ providit. Nam cum diu, sicut jam dictum est, beatæ memoriæ Mummolus super hæc cogitaret consiliumque utile quæreret, intempeste nocte consueta orationis furta requirens, stratis relictis sicut consueverat dormitorium egressus, sub nudo cœlo cœpit inter alia precari, ut divina pietas ei salubre consilium suggereret, quoniam in loco sanctissima membra locaret. Adfuit his precibus clemens auris omnipotentis, quæ servos suos justa petentes audire consuevit. Nam lux subito cœlitis emissa ante basilicæ frontem beatæ Dei Genitricis Mariæ in modum facis ardens in eum locum ubi nunc est conditum corpus protendi visa est. Quod visam vir Domini Mummolus ut vidit, omni dubietate postposita certissime credidit quod hic locus aptus esset sancti viri membris locandis. Igitur posthabitis mordacibus curis et visioni omnimodis fidem dans, in eodem loco quo sibi demonstratum fuerat cum magno studio in melius ornato sub pridie Nonas Decembris cum ingenti honore et laudibus divinis terræ humili terram multi pretii reddere studuit, vilique urna ^d contextit cœlestem thesaurum. Nam sola basilica B. Mariæ sacra, quæ uti et oppidum monasterio circumpositum S. Benedicti nomen accepit, vulgo S. Benoist-sur-Loire.

^d Hoc die *Tumlatio* S. Benedicti in plerisque Martyrologis mss. inscribitur: et S. Odo in sermone sequenti, num. 2, duplicem S. Benedicti solemnitatem, *Translationem et Tumulationem*, memorat: Adrevaldus in lib. *Mirac.*, c. 22, *tumulationem* vocat *solemne festum S. confessoris Christi Benedicti, quod ex veteri consuetudine quotannis pridie Nonarum Decembrium agitur*. Quo die post multos annos

quantum dilectus Deo, amabilisque ipse thesaurus A sit, testantur innumeræ debilium sanitates corporum, maximeque animarum medelæ, quæ usque hodie mortalibus pro tanti viri honore tribuuntur a Domino. Sed et locus isdem cujus sit nobilitatis, ex actibus beati viri comprehendi potest. Nam cum eidem viro machinam in spheræ modum ostendis-
recurrente *Relatio* seu *Illatio* corporis S. Benedicti ex urbe Aurelianorum in monasterium Floriacense circa principatum Carolomanni Ludovici Balbi filii facta est. Postrema hæc festivitas quæ sub nomine antiquo *Tumulationis* adhuc sæculo XI celebrabatur

set, credendum est eum præ omnibus locis plus eum dilexisse quo præcivit propria ossa propriis relictis sedibus transferenda : in quo hactenus tanta constat monstrata miracula, ut si scriberentur, proprio indigerent libro, præstante Domino nostro Jesu Christo. Amen.

(ut constat ex Rodulfi Tortarii libro *Mirac. S. Benedicti*, cap. 33, quem Joannes Boscius quarto loco sub Anonymi nomine edidit), postea *Illationis* nomen obtinuit, et *Tumulationis* antiquioris celebritatis memoriam obscuravit.

APPENDIX.

Ex historia propria Translationis • sanctæ Scholasticæ.

Tandem igitur Domini providentia præeunte ac B subsequente eosque comitante ad Cenomanicam urbem propinquavere : quibus domnus Berarius pontifex venerabilis una cum revestitis sacerdotibus et omnium graduum clericis devotissime occurrit, et sacratissimum S. Scholasticæ corporis pignus venerabiliter suscepit : et civitatem ingrediens, ad monasterium quod ad hoc (ut diximus) opus inter murum civitatis et fluvium Sartæ nobiliter atque decenter ab imis fundaverat, cum summa veneratione devexit : ibique illud in ecclesia quam in honorem

* Hæc Translatio quotannis in civitate Cenomanica solemniter celebratur die XI Julii, quo sacræ B. Scholasticæ reliquiæ per urbem aulæis et tapetibus adornatam circumducuntur. Exusto a Normannis sub finem sæculi IX monasterio, in quo S. Berarius B. Scholasticæ corpus deposnerat, sacra ipsius theca Normannorum furori subducta, in urbanam S. Petri Ecclesiam, quæ jam collegiata est, Hugonis comitis studio, ineunte X sæculo, quarta die Novembris translata est. *Hac etiam sæviante procella Normannorum (inquit Vetus Auctor, cujus fragmentum tom. III Hist. Franc. Andreæ Chesnii refertur), urbs Cenomanica devastatur, et cœnobium S. virginis Scholasticæ extra murum urbis situm exustum est, et corpus ipsius sacræ virginis intra ejusdem urbis simum positum et conservatum.* Quod accidisse anno 669 discimus ex Anonymi chronico perantiquo, quod Andreas Chesnius *Gestis Normann.* præmisit. Nec minori sane miraculo ejusdem S. Scholasticæ argentea capsula divinitus subtracta est manibus sævientium Calvinistarum, qui anno 1562 die 3 Aprilis, Merlini cujusdam impurissimi nebulonis falsis

S. Petri jam dedicaverat, decenter et solemniter post altare collocavit : ordinatisque quæ erant necessaria feminis Deo sacratis vitamque regularem ducentibus, infra breve spatium temporis plurimas nobilium, id est non minus quam centum sexaginta feminarum in eodem monasterio Domini famulatu aggregavit, et ipsum monasterium de rebus sui episcopatus nobiliter ditavit, ipsumque cum omnibus ad se pertinentibus suæ sedi et matri ecclesiæ cui præsidebat subjectum in perpetuum fore censuit.

persuasionibus ac civium quorundam prodicione in urbem admissi, direptis rebus sacris ac profanis, die 10 Julii in vigilia Translationis S. Scholasticæ subita formidine correpti, in fugam nemine insequente conversi sunt : quod Cenomani acceptum ferunt meritis S. Scholasticæ, quam ut tutelarem ac patronam præcipuam colunt. Quæ de S. Scholasticæ reliquiarum majori parte per Richildem Caroli Calvi conjugem anno 874 translata in monasterium Juviniacense circumferuntur, incerta sunt. Certe Aigulfus SS. Benedicti et Scholasticæ ossa arida ex Italia advexit : et tamen S. Scholasticæ brachium ossibus et carne integrum in eodem monasterio asservari dicitur, uti et cingulum ejusdem sanctæ, quo *Anna Austriaca* felicis memoriæ Francorum regina in puerperio invictissimi regis nostri Ludovici XIV modo imperantis usa est. Porro Juviniacense Parthenon ord. S. Bened. in confinio diœcesis Trevirensis duabus a Satanaco oppido ad Carum amnem positum, ab ipso conditu nuncupatum est S. Scholasticæ, quæ inibi etiam nunc miracula sæpius operari fertur.

MIRACULA S. BENEDICTI

PATRATA IN GALLIA POST TRANSLATIONEM AD MEDIUM USQUE SÆCULUM IX.

Scripta ab ADREVALDO.

(Apud Mabill., *Acta SS. ordinis S. Bened.*, tom. II, ex Joannis Boscii *Bibliothec. Floriac.*, etc.)

PROLOGUS AUCTORIS.

Italiæ laus et descriptio.

Regni Italici summum ac præclarum decus ea instantia a præpollentissimis veterum auctorum ingenii tractatum est editumque constat, quo jam inveniri

D nequiret quod non præoccupaverit majorum diligentia. Scriptoribus namque præstantissimis suppetere plurimum videbatur ipsius laudabilis terræ excellens materia, cœli scilicet temperie, locorum salubritate, fertilitate soli, opacitate abundantissima nemorum,